

MİSAFİRPERVERLİK İKRAM AHLÂKİ

عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ:
”مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، جَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ، وَالضَّيْفَةُ
ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ، فَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ، وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَثْوِيَ عِنْدَهُ حَتَّى يُخْرِجَهُ.“

Ebû Şurayh el-Kâ'bî'den rivayet edildiğine göre,
Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa misafirini iyi ağırlasın. Bunun uygun süresi bir gün ve bir gecedir. Misafirlik (hakkı) üç gündür, bundan sonra (misafire ikram) sadakadır. Misafirin de ev sahibini sıkıntıya sokacak kadar onun yanında kalması helâl olmaz.”

(B6135 Buhârî, Edeb, 85)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ: أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أَنْاسًا
فُقَرَاءَ، وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ”مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامٌ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ
بِثَالِثٍ، وَإِنْ أَرْبَعٍ فَخَامِسٍ أَوْ سَادِسٍ.“

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ جَاءَ إِلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فَجَاءَ بِخُبْزٍ وَزَيْتٍ
فَأَكَلَ، ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ”أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمْ
الْأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ.“

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ:
”لَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يُضِيفُ.“

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْنِي الْمَدِينَةَ انْجَفَلَ النَّاسُ
إِلَيْهِ... وَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ تَكَلَّمَ بِهِ أَنْ قَالَ: ”أَيُّهَا النَّاسُ! أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطِيعُوا
الطَّعَامَ وَصَلُّوا وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ.“

Abdurrahman b. Ebû Bekir anlatıyor: Suffe ashâbı fakir insanlardı.

Hiz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştu: *“Kimin yanında iki kişilik yemek varsa üçüncü bir kişiyi, dört kişilik yiyeceğı olan beşinci ya da altıncı bir kişiyi misafir etsin!”*

(B602 Buhârî, Mevâkitü's-salât, 41)

Enes (b. Mâlik) anlatıyor: “Nebî (sav), Sa'd b. Ubâde'nin evine geldi. Sa'd, (ona) ekmek ve zeytinyağı getirdi. Hiz. Peygamber (sav) de onları yedi, ardından şöyle buyurdu: *‘Yanınızda oruçlular iftar etsin. Yemeğınızı iyi insanlar yesin. Melekler de size dua etsin.’*”

(D3854 Ebû Dâvûd, Et'ime, 54)

Ukbe b. Âmir'in naklettiğine göre, Hiz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Misafir ağırlamayan kimsede hayır yoktur.”*

(HM17555 İbn Hanbel, IV, 157)

Abdullah b. Selâm anlatıyor: “Resûlullah (sav) (hicret edip) Medine'ye geldiğinde insanlar ona doğru koşuştular... Söylediğı ilk sözler şunlardı: *‘Ey insanlar! Selâmı yaygınlaştırın, yemek yedin ve insanlar uykudayken (gece) namaz kılın ki, esenlik içinde cennete giresiniz.’*”

(T2485 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 42)

Bir gün ashâbıyla beraber olduğu bir sırada Allah Resûlü'nün (sav) huzuruna bir adam gelerek, "Bitkin ve açım yâ Resûlallah." dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü önce kendi hanımlarına başvurdu. Fakat onlar, "Yanımızda sudan başka bir şey yok." cevabını verdiler. Hz. Peygamber'in o gün için misafiri ağırlayacak yiyeceği yoktu ama yine de bir şekilde bu misafir ağırlanmalı ve karnı mutlaka doyurulmalı idi.

Ardından ashâbına yöneldi ve "Bu şahsı kim misafir edebilir?" diye sordu. Ensardan Sâbit b. Kays,¹ "Ben!" diye atıldı. Sonra da misafiri alıp evine götürdü. Hanımına, Allah Resûlü'nün misafirini ağırlamasını söyledi. Hanımı, "Çocuklarımdan yiyeceğinden başka bir şeyimiz yok." cevabını verince o da hanımına, "Yemeğini hazırla, kandilini yak, çocuklarını da uyut." dedi. Eşinin söylediklerini yapan evin hanımı, ardından yanan kandili düzeltiyormuş gibi yaparak söndürüverdi. Böylece ev sahipleri, aslında yemek yemedikleri hâlde gecenin karanlığından yararlanarak yiyormuş gibi yaptılar. Misafire de bunu hiç hissettirmediler ve o geceyi aç geçirdiler. Karınları doymasa da Allah Resûlü'nün misafirini ağırlamanın verdiği mutluluk ile gönülleri doymuştu.

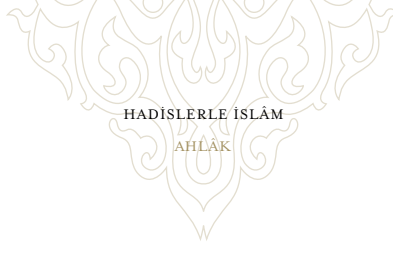
Ev sahibi olan Sâbit b. Kays sabahleyin Hz. Peygamber'in yanına gitti. Onu gören Allah Resûlü o gece misafirlerine yaptıkları ikramdan ötürü Allah'ın onlardan memnun kaldığını müjdeledi. Bu cömert sahâbî ve eşi hakkında şu âyet nâzil oldu: "Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları (muhacir kardeşlerini) kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden, hır-sından korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."²

Yüce Allah'ın övgüsüne mazhar olan bu aile hem Allah rızasını, hem de Peygamber sevgisini kazanmıştı.

Kur'ân-ı Kerim, Hz. İbrâhim'in hiç tanımadığı misafirlere nasıl ikramda bulunduğunu överek anlatır. Hz. İbrâhim, üstün ahlâkının bir gereği olarak ilk defa karşılaştığı misafirlerine, kendilerinden bir ağırlanma talebi gelmediği hâlde eşi Sâre ile kendisi bizzat hizmet etmek ve ziyafet vermek suretiyle ikramda bulunmuş ve onları en güzel şekilde ağırlamıştı. Bunun için ailesinin yanına gidip ikram olarak semiz bir buzağı ge-

¹ İF7/119 İbn Hacer, *Fethu'l-bârî*, VII, 119.

² Haşr, 59/9; B3798 Buhârî, *Menâkıbü'l-ensâr*, 10; M5359 Müslim, *Eşribe*, 172.

tirmiş ve misafirlerine sunmuştu. Ancak gelen misafirler insan suretinde melekler olduğu için bu ikramdan yememişlerdi.³ İşte bu hassasiyeti ve misafirperverliğinden dolayıdır ki Hz. İbrâhim “Misafirlerin Babası” olarak anılmıştır.⁴

Misafirperverlik geleneğinin öncüsü olan⁵ Hz. İbrâhim’in misafirleri de tanıdık bildik kimseler değillerdi. Zaten misafirperverlikte önemli olan hiç tanımadığı belki de bir daha karşılaşmayacağı insanları “tanrı misafiri” kabul edip karşılığını sadece Allah’tan bekleyerek ikramda bulunabilmektir. Yoksa câhiliyede olduğu gibi ve günümüzde de devam eden örnekleri bulunduğu gibi eş, dost ve akrabalar arasında gösteriş yapmak, egosunu tatmin etmek ve insanların hayranlığını ve saygısını kazanmak için yapmak değildir. Atası İbrâhim’in geleneğini devam ettiren Hz. Peygamber de câhiliyedeki anlayışın aksine misafire ikramın sadece Allah rızasını kazanmak için yapılmasını tavsiye etmiş, misafirperverlik ile Allah’a iman arasında güçlü bir bağ kurmuştur.⁶

İnsanlık için iyi, güzel ve faydalı olana talip olan Allah Resûlü, Hz. İbrâhim’den beri sürdürülen bu güzel âdeti beğenip uyguladı ve daha peygamber olmadan önce misafirperverliği ile tanındı. Kendisi, ilk vahyin heyecan ve endişesini eşi Hz. Hatice’ye anlatınca, Hz. Hatice onun bazı hasletlerini ve bu arada misafirperverliğini de hatırlatarak korkmamasını, Allah’ın kendisini mahcup etmeyeceğini söylemişti.⁷

Hz. Peygamber’e göre misafire ikram, Allah’a imanın bir yansıması ve Müslüman olmanın bir gereği idi. O, “*Kim Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsa misafirini iyi ağırlasın. Bunun uygun süresi bir gün ve bir gecedir. Misafirlik (hakki) üç gündür. Bundan sonra (misafire ikram) sadakadır. Misafirin de ev sahibini sıkıntıya sokacak kadar onun yanında kalması helâl olmaz.*”⁸ sözleri ile misafire ikramın imanla ilişkisine işaret ederken aynı zamanda Müslümanları misafir ağırlamaya da teşvik ediyordu.

Misafire ikramda ailenin ve bilhassa hanımların rolü büyüktür. Sahâbî hanımlar bu görevi seve seve yaparlar, kendileri yemez, misafirlerine ikram ederlerdi. İkramları sade ve basitti ama samimiyetleri içtendi. Çünkü Allah’ın Elçisi, gösteriş ve kibre yol açacak şekilde, misafir için aşırı derecede külfete girmeyi yasaklamıştı.⁹ Zira aşırı külfet, misafire ikramın sürdürülmesini zorlaştıracaktır.

Hz. Peygamber’in misafiri hiç eksik olmazdı. Suffe ashâbı onun daimî misafirleri arasında idi. Bunlar fakir insanlardı. Aynı zamanda Hz. Peygam-

³ Zâriyât, 51/24-30.

⁴ BŞ9617 Beyhakî, *Şuabü’l-îmân*, VII, 98.

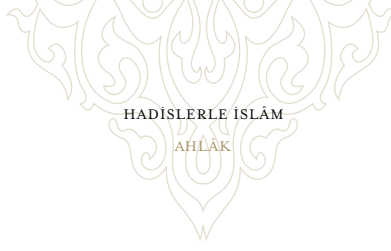
⁵ BŞ9615 Beyhakî, *Şuabü’l-îmân*, VII, 97.

⁶ M4513 Müslim, Lukata, 14.

⁷ B3 Buhârî, *Bed’ü’l-vahy*, 1; M403 Müslim, *Îmân*, 252.

⁸ B6135 Buhârî, *Edeb*, 85.

⁹ NM7147 Hâkim, *Müstedrek*, VII, 2552 (4/123); MK6084 Taberânî, *el-Mu’cemü’l-kebir*, VI, 235.

ber'in ilk yatılı öğrencileri idi. Onların iâşesini başta Peygamberimiz olmak üzere diğer Müslümanlar karşılıyordu. O dönemde ashâbın da maddî durumları pek iyi değildi. Fakat Efendimiz daha fazla misafir kabul etmeleri için Müslümanları teşvik ediyor ve kendisi de onlara örnek oluyordu. O şöyle buyuruyordu: *"Kimin yanında iki kişilik yemek varsa üçüncü bir kişiyi, dört kişilik yiyeceği olan beşinci ya da altıncı bir kişiyi misafir etsin!"*¹⁰ O gün Allah Resûlü, Suffe ashâbından on kişiyi misafir ederken Hz. Ebû Bekir, üç kişiyi misafir etmişti. Ebû Bekir Sıddîk'ın misafirlere ikram ettiği bu yemeğin ne kadar bereketlendiği ise rivayetlerde genişçe anlatılmıştır.¹¹

Allah Resûlü, yine bir gün Suffe ashâbından bazılarını Hz. Âişe'nin evine götürmüştü. Onlar da orada yediler, içtiler. Sonra Resûlullah, *"İsterseniz burada uyuyun, isterseniz mescide gidin."* buyurunca, *"Biz mescide gideriz."* demişlerdi.¹²

Bir gün sahâbilerden Mikdâd b. Esved ile iki arkadaşı yoldan gelmişlerdi. Yorgunluktan ve açlıktan gözlerinin feri gitmiş, nerede ise kulakları duymaz hâle gelmişti. Sahâbeden kendilerini misafir etmelerini istediler. Ama hiç kimse onları kabul edecek durumda değildi. Derken Rahmet Elçisi geldi ve onları hanesine götürdü. Kapıda üç keçi duruyordu. Peygamber (sav), *"Şu keçilerin sütünü aramızda paylaşmak üzere sağın."* buyurdu. Bunun üzerine misafirler keçileri sağdı ve her biri kendi nasibini içti. O gece Hz. Peygamber misafirlerini sütle ağırlamıştı.¹³

Allah Resûlü ashâbından aç olanları misafir ederek karınlarını doyururdu. Meselâ, bir gün Ebû Hüreyre aç kalmış ve bitap düşmüştü. Yolda Hz. Ömer'le karşılaştı. Kendisinden Allah'ın Kitabı'ndan bir âyeti okumasını istedi. Gayesi açlığını hissettirmektir. Ancak onun durumunu fark edemeyen Hz. Ömer, sorduğu âyeti ona okumakla yetindi. Çok geçmeden Ebû Hüreyre açlıktan dolayı yüzüstü düştü. Bu sırada bir de gördü ki, Rahmet Elçisi başucunda dikilmiş, *"Ebû Hüreyre!"* diye çağırıyor. O da, *"Buyur, emrin olur ey Allah'ın Resûlü!"* diye karşılık verdi. Resûlullah elini tuttu, onu kaldırdı ve aç olduğunu fark ettiği Ebû Hüreyre'yi evine götürdü. Hemen onun için büyük bir bardak süt getirilmesini emretti. Sütten bir miktar içen Ebû Hüreyre'ye, *"Tekrar iç Ebû Hüreyre!"* buyurdu. Bir miktar daha içince yine, *"Tekrarla!"* buyurdu. O da tekrarlayıp bir daha içti. Artık kendine gelmişti.¹⁴

Karşılıklı olarak yenilen yemeklerle insanların birbirini etkileyeceği, dostlukların pekişeceği bir gerçektir. Bu hakikati bilen Allah Resûlü, "Mü-

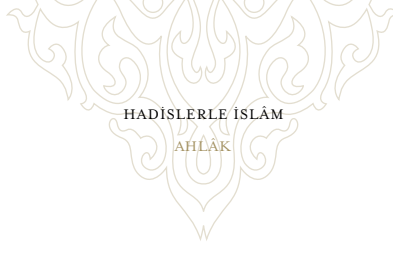
¹⁰ B602 Buhârî, Mevâkütü's-salât, 41.

¹¹ M5365 Müslim, Eşribe, 176.

¹² İM752 İbn Mâce, Mesâcid, 6; D5040 Ebû Dâvûd, Edeb, 94.

¹³ M5362 Müslim, Eşribe, 174; TM1256 Tayâlisî, Müsned, II, 12.

¹⁴ B5375 Buhârî, Et'ime, 1.

minden başkasıyla arkadaşlık yapma, yemeğini de takva sahibi insanlar dışında kimse yemesin.” buyurmuştur.¹⁵ Hz. Peygamber bu uyarısı ile dostluk kuracağımız kişileri iman etmiş ve Allah karşısındaki sorumluluğunun bilincinde olan salih kişiler arasından seçmemizi istemiştir. Nitekim Rahmet Elçisi evine misafir olduğu Sa’d b. Ubâde’ye de, “Yanınızda oruçlular iftar etsin. Yemeğinizi iyi insanlar yesin. Melekler de size dua etsin.” diye dua ederken aynı noktaya işaret etmiştir.¹⁶

Bir seferinde Rahmet Elçisi Hecer bölgesinden gelen yeni Müslüman olmuş heyetle ilgilenip ashâbından onlara ikramda bulunmalarını istemişti.¹⁷ Bir gün Allah’a inanmayan bir kişi Allah Resûlü’ne misafir olmuştu. Hz. Peygamber onun için koyundan süt sağılmasını istedi. İnancsız adam bir tas sütü içti, (doymayınca) bir tas süt daha verildi. Bu sütü de içti. Bir daha istedi, o sütü de içti. Böylece tam yedi tas süt içti. Ertesi gün, Allah hidayet nasip etti ve adam Müslüman oldu. Peygamber Efendimiz bir koyundan yeni sağdırdığı sütü ona ikram etti. Adam sütü içti. Peygamberimiz bir tas süt daha getirtti. Fakat adam bu sütü bitiremedi. Bunun üzerine Allah Resûlü: “Mümin, bir mide dolduracak kadar içer, kâfir ise yedi mide doldurana kadar içer.” buyurdu.¹⁸

Allah Resûlü’nün uzaktan yakından pek çok misafiri gelirdi. Bazı devlet ve kabilelerden özel ve resmî heyetler gelir, İslâm’ı öğrenmek için günlerce kalırlardı.¹⁹ Remle bnt. el-Hâris²⁰ gibi bazı hanım sahâbiler de bu elçileri evlerinde misafir ederlerdi. Ensardan zengin bir hanım olan Ümmü Şerîk de sahâbe arasında misafirperverliği, Allah yolunda harcama yapmasıyla meşhurdur ve evinden misafiri hiç eksik olmazdı.²¹ Bu hanımlar, iyiliksever, cömert kimselerdi.

Allah Resûlü bazen de kendisi sahâbîlere misafir oluyordu. Nitekim bir gece dışarı çıktığında birden Hz. Ebû Bekir’le Hz. Ömer’e rastladı ve “Sizi bu saatte evlerinizden çıkaran nedir?” diye sordu. Onlar da, “Açlık yâ Resûlallah!” dediler. Peygamber Efendimiz, “Varlığım elinde olan Allah’a yemin ederim ki, beni de sizi çıkaran (sebepten) çıkardı, hadi gidelim!” dedi. Hemen onunla birlikte kalktılar ve ensardan Ebu’l-Heysem’in²² evine vardılar. Fakat evinde yoktu. Evin hanımı Efendimizi görünce, “Merhaba, hoş geldiniz!” dedi. Allah Resûlü ona eşinin nerede olduğunu sordu. Hanım, “Bize tatlı su getirmeye gitti.” dedi. O sırada kocası geldi. Kutlu Nebî ile iki arkadaşını gördü ve çok sevindi, “Allah’a hamdolsun, bugün misafirleri benimkinden daha şerefli olan kimse yoktur.” diyerek mutluluğunu dile

¹⁵ D4832 Ebû Dâvûd, Edeb, 16; T2395 Tirmizî, Zühd, 55.

¹⁶ D3854 Ebû Dâvûd, Et’ime, 54.

¹⁷ HM15644 İbn Hanbel, III, 432.

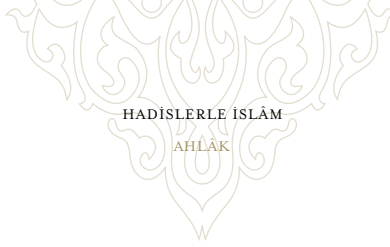
¹⁸ M5379 Müslim, Eşribe, 186; T1819 Tirmizî, Et’ime, 20.

¹⁹ B628 Buhârî, Ezân, 17; M1535 Müslim, Mesâcid, 292.

²⁰ H11/448 H16/718 İbn Hacer, İsâbe, I, 448; VI, 718; ST10, ST11 İbn Sa’d, Tabakât, I, 299, 315.

²¹ M7386 Müslim, Fiten, 119; N3239 Nesâî, Nikâh 19.

²² MK16670 Taberânî, el-Mu’cemü’l-kebir, XIX, 253.

getirdi. Hemen gidip onlara bir hurma salkımı getirdi ki, içinde ham, kuru ve taze hurmalar vardı. “Bundan yiyin!” dedi ve bıçağı aldı. Bunun üzerine Rahmet Peygamberi ona, “*Sakın sağmal koyuna dokunma.*” buyurdu. Ebu’l-Heysem kendilerine ikram etmek üzere bir koyun kesti. Hem koyundan, hem o hurma salkımından yediler.

Yemeğe doyunup, suya kandıkları vakit Peygamber Efendimiz, Hz. Ebû Bekir’le Hz. Ömer’e, “*Bu canı bu tende tutan Allah’a yemin ederim ki, kıyamet gününde bu nimetlerden mutlaka sorulacaksınız! Sizi evlerinizden açlık çıkardı. Sonra şu nimetlere kavuşmadan dönmediniz.*” buyurdu.²³ Görüldüğü gibi Hz. Peygamber ve arkadaşları zaman zaman sıkıntılı günler yaşamaktaydı. Ancak kardeşlik ruhu ve misafirlik anlayışı, bu sıkıntıları giderip mutluluğa dönüştürüyordu.

Allah Resûlü misafire ikramın hayır ve berekete vesile olacağını müjdelerken,²⁴ imkânı olduğu hâlde misafire ikramdan kaçınanları da, “*Misafir ağırlamayan kimsede hayır yoktur.*”²⁵ mealindeki hadisi ile uyarıyordu.

Allah Resûlü’nün sünnetinde misafirperverlik artık sadece bir âdet ve bir gelenek değil, aynı zamanda erdemli bir davranış ve bir ibadet idi. Hem Allah katında hem de halk katında muteber ahlâkî bir değerdi. Rahmet Elçisi’nin hicrette Medine’ye ayak basar basmaz verdiği ilk mesajlar arasında, “*Yemek yedinin!*” vurgusunu yapması da manidardı: “*Ey insanlar! Selâmı yaygınlaştırın, yemek yedinin ve insanlar uykudayken (gece) namaz kılın ki, esenlik içinde cennete giresiniz.*”²⁶ Bu hadise göre cennete girme vesilesi olan misafire ikram, bazı zarurî hâllerde, isteğe bağlı bir iyilikten de öte ifa edilmesi gereken bir misafir hakkı ve toplumsal bir görev olur.²⁷

Nitekim bir hadisinde Hz. Peygamber şöyle buyurmuştu: “*Misafiri bir gece ağırlamak her Müslüman’ın üzerine düşen bir görevdir. Bir kimse bir Müslüman’ın evinin önünde sabahlarsa bu kimseye ikram etmek o ev sahibinin üzerine bir borçtur. (Misafir) bu hakkını ister talep eder isterse de hakkından vazgeçer.*”²⁸ Bu ve buna benzer hadisler misafir ağırlamanın bir sorumluluk olduğunu açıkça belirtmektedir. Nitekim Hz. Peygamber bütün zamanını ibadetle geçiren Osman b. Maz’ûn’a, “*Ey Osman, Allah’tan kork. Çünkü senin üzerinde ailenin de hakkı vardır. Senin üzerinde misafirinin de hakkı vardır. Senin üzerinde nefsinin de hakkı vardır. Bundan dolayı bazen oruç tut, bazen tutma. Bazı geceler namaz kıl, bazı geceler de uyu.*”²⁹ buyurmuştur.

“Yâ Resûlallah bana öyle bir amel söyle ki o ameli yapınca cennete gireyim.” diyen Ebû Hüreyre’ye, Hz. Peygamber cennete götürecek amel

²³ M5313 Müslim, Eşribe, 140.

²⁴ İM3356 İbn Mâce, Et’ime, 55.

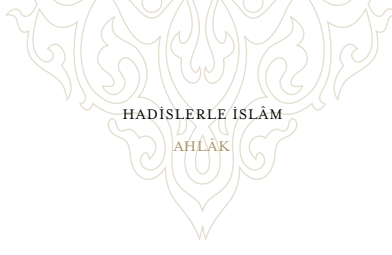
²⁵ HM17555 İbn Hanbel, IV, 157.

²⁶ T2485 Tirmizî, Sıfatü’l-kıyâme, 42; İM1334 İbn Mâce, İkâmet, 174.

²⁷ B6137 Buhârî, Edeb, 85; M4516 Müslim, Lukata, 17.

²⁸ D3750 Ebû Dâvûd, Et’ime, 5; İM3677 İbn Mâce, Edeb, 5.

²⁹ D1369 Ebû Dâvûd, Tatavvu’, 27; HM26839 İbn Hanbel, VI, 267.

arasında, “yemek yedirmeyi” de tavsiye etmiştir.³⁰ Tebessümü sadaka kabul eden,³¹ misafirlerine güler yüzle ve güzel sözlerle muamele eden Resûl-i Ekrem, Abdülkays heyetini, “*Bu insanlara, merhaba! Allah sizi utandırmasın, pişman etmesin.*” sözleri ile karşılamıştı.³²

Yolcunun duasının, kabul edilecek dualardan olduğunu söyleyen³³ Allah Resûlü, misafiri olduğu ev sahibine kendisi dua ettiği gibi ashâbına da dua etmelerini tavsiye ederdi. Bir defasında sahâbîleri ile birlikte Ebu'l-Heysem b. Teyyihân'ın evine misafir olan Hz. Peygamber, yemek sonrası sahâbîlerine, “*Kardeşinizi mükâfatlandırın.*” buyurdu. Ashâb bunun üzerine “*Yâ Resûlallah onun mükâfatı nedir?*” deyince Rahmet Elçisi, “*Bir adamın evine gidilir, yemeği yenir, içeceği içilir, sonra onun için dua ederlerse işte bu onun mükâfatıdır.*” diyerek³⁴ hoş bir misafirlik âdâbına da işaret etmiştir. “*Misafirinin de ev sahibini sıkıntıya sokacak kadar misafirliğini uzatması helâl olmaz.*”³⁵ buyurarak da misafirlik âdâbının bir başka yönüne dikkat çekmektedir.

Hz. Peygamber, halasının kızı Zeyneb bnt. Cahş ile evlendiği zaman ashâba düğün yemeği vermek istemiş ve ismini verdiği belirli kişilerin yanı sıra yolda karşılaştığı kimseleri de yemeğe çağırmasını Enes b. Mâlik'e söylemişti. Hz. Peygamber de gelen misafirlere onar kişilik gruplar hâlinde yemek ikram etmeye başlamıştı. Yemeğe başlamadan önce de besmele ile önlerinden yemelerini hatırlatmıştı. Gruplar sırayla girip yemek yiyorlar, ardından da çıkıyorlardı. Bu arada bir grup muhabbete koyulmuş ve konuşmayı uzattıkça uzatmıştı.³⁶ Hz. Peygamber bu durumdan rahatsız olmuş, onların da çıkmasını sağlamak için evden dışarı çıkmıştı. Enes ile birlikte bir süre yürüdükten sonra Hz. Peygamber o grubun çıkmış olduğunu düşünerek odasına dönmüştü. Fakat hâlâ oradaydılar. Hz. Peygamber, Enes ile tekrar dışarı çıkıp yürümeye başladı ve döndüklerinde o kişiler çıkmışlardı. İşte bu olayın akabinde Yüce Allah, “*Ey iman edenler! Yemek için çağrılmaksızın ve yemeğin pişmesini beklemeksizin (vakitli vakitsiz) Peygamber'in evlerine girmeyin, çağrıldığınız zaman girin. Yemeği yiyince de hemen dağılın. Sohbet için beklemeyin. Çünkü bu davranışınız Peygamber'i rahatsız etmekte, fakat o sizden çekinmektedir. Allah ise gerçeği söylemekten çekinmez...*”³⁷ âyetini indirerek misafirlerin dikkat etmesi gereken bazı davranışları bildirmiştir.³⁸

Bir defasında kendisine ikram edilen bir yemeği Hz. Peygamber ashâbına ikram etmiş, onlar da, “*İştahımız yok.*” diye karşılık verince Resûlullah, “*Açlığı ve yalanı bir araya getirmeyin.*”³⁹ buyurmuştur. Böylece

³⁰ Sİ508 İbn Hıbbân, *Sahih*, II, 261.

³¹ T1956 Tirmizî, *Birr*, 36.

³² B87 Buhârî, *İlim*, 25; M116 Müslim, *İmân*, 24.

³³ T1905 Tirmizî, *Birr*, 7; D1536 Ebû Dâvûd, *Vitr*, 29.

³⁴ D3853 Ebû Dâvûd, *Et'ime*, 54.

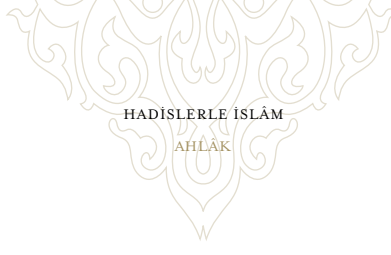
³⁵ B6135 Buhârî, *Edeb*, 85.

³⁶ B5163 Buhârî, *Nikâh*, 65.

³⁷ Ahzâb, 33/53.

³⁸ B6238 Buhârî, *İsti'zân*, 10.

³⁹ İM3298 İbn Mâce, *Et'ime* 23.

ikram edilen mubah şeylerin misafir tarafından reddedilmemesini misafirlik âdâbı olarak öğretmiştir.⁴⁰

Sevgili Peygamberimiz gerek davranışları gerekse sözlü beyanlarıyla insanları misafir ağırlamaya teşvik etmiştir.⁴¹ Böylece misafire ikram Müslümanlar için ahlâkî bir değer hâline gelmiştir. Müslümanlar Hz. Peygamber'den sonra bu güzel geleneği sürdürmüşler ve daha da geliştirerek devam ettirmişlerdir. Hz. Ömer zamanında içerisinde un, hurma, kuru üzüm ve ihtiyaç maddeleri bulunan “dârü'r-rakîk”⁴² adlı evleri, Hz. Osman zamanında kurulan “dârü'd-difân”lar (misafirhaneler)⁴³ takip etmiştir. Bu gelenek daha sonra vakıflar, kervansaraylar ve imarethanelerle sürdürülmüştür. Bu geleneğin bir tezahürü olarak da geçmişten günümüze, misafirhaneler, konukevleri eksik olmamıştır. Ve hâlen misafirperverlik, Müslüman toplumların en önemli hasletlerinden biri olarak devam etmektedir.

⁴⁰ T2790 Tirmizî, Edeb, 37.
⁴¹ B6018 Buhârî, Edeb, 31.
⁴² ST3/283 İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 283.
⁴³ TB2/609 Taberî, *Târîh*, II, 609-610.

